

Estonia: gabinet antykryzysowy Michala

Bartosz Chmielewski

23 lipca estoński parlament udzielił wotum zaufania gabinetowi Kristena Michala (Partia Reform). Nowy rząd powołano w związku z objęciem przez premier Kaję Kallas stanowiska wysokiego przedstawiciela UE ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa. W skład rządzącej od 2023 r. koalicji ponownie wejdą Partia Reform, liberalna Estonia 200 oraz Partia Socjaldemokratyczna (SDE). Tej pierwszej przypadnie sześć resortów, socjaldemokratom zostaną powierzone cztery teki (w tym nowo utworzone Ministerstwo Infrastruktury), a liberałowie z Estonii 200 nadal będą kontrolować trzy resorty (skład rządu – zob. Aneks). W gabinecie pojawi się pięciu nowych ministrów. Koalicja dysponuje 59 mandatami w 101-osobowym Riigikogu.

Umowa koalicyjna z 19 lipca przewiduje wdrożenie reform w obszarze finansów państwa, w tym w systemie podatkowym. Sztandarowy projekt nowego rządu to wprowadzenie od 2026 r. podatku na obronność, który ma się składać z dwuprocentowego podatku obrotowego oraz dwuprocentowego podatku (dochodowego) od osób fizycznych i od zysków przedsiębiorstw. Planuje się też ograniczenie wydatków budżetowych, prywatyzację przedsiębiorstw skarbu państwa oraz podniesienie akcyzy. Rozpisane przez gabinet oszczędności nie dotyczą emerytur oraz środków finansowych przeznaczonych na policję, straż graniczną i siły zbrojne.

Komentarz

- Najważniejszym zadaniem rządu Michala jest ustabilizowanie sytuacji ekonomicznej i społecznej w kraju. W pierwszym kwartale 2024 r. gospodarka skurczyła się o 2,1%, zaś wskaźnik bezrobocia wyniósł 7,8%. Estonia stabilizuje gospodarkę znacznie wolniej niż inne państwa bałtyckie i prawdopodobnie dopiero w przyszłym roku wróci do wzrostu. Zapowiadana przez nowy gabinet polityka oszczędności spotka się najpewniej ze sprzeciwem społeczeństwa estońskiego, zmęczonego próbami wdrożenia nowych podatków przez poprzedni rząd.
- Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa nowego gabinetu będzie kontynuacją dotychczasowych działań Tallinna. Pozostanie on stabilnym partnerem w ramach NATO i UE, a gwarancją utrzymania kursu jest zachowanie teki ministra spraw zagranicznych przez Margusa Tsahkne i funkcji szefa MON przez Hanno Pevkura. Zmianie nie ulegnie również poziom wydatków na obronność – wynosi on ok. 3% PKB, a w kolejnych latach możliwe jest nawet jego podniesienie.
- Roszcza na stanowisku premiera raczej nie zmniejszy dotychczasowych tarć w rządzie. Część punktów umowy koalicyjnej może zostać niezrealizowana w przypadku

pogłębiania się nieporozumień między ugrupowaniami rządzącymi. Dla socjaldemokratów niektóre przyszłe liberalne rozwiązania proponowane przez Partię Reform i Estonię 200 mogą być coraz trudniejsze do akceptacji. Dodatkowo SDE coraz mocniej będzie akcentować swoją agendę prospołeczną oraz krytykować koalicjantów za liberalne reformy ekonomiczne. Nie należy jednak spodziewać się wolty z jej strony, gdyż obecna arytmetyka w parlamencie nie pozwala na sformowanie alternatywnej większości. W Estonii dotychczas nie miały miejsca przyspieszone wybory, zaś najbliższa elekcja do parlamentu planowo ma się odbyć w marcu 2027 r.

- Największym wyzwaniem dla nowego premiera i szefa Partii Reform będzie odzyskanie części elektoratu. Od wyborów parlamentarnych w marcu 2023 r. notowania partii maleją – w sondażach zajmuje ona trzecie miejsce z poparciem ok. 15–17% (z 31% uzyskanych w poprzednim głosowaniu). Zatrzymanie trendu spadkowego wydaje się trudne z dwóch powodów. Po pierwsze Estończycy są niezadowoleni z działań partii rządzącej, w tym ze stagnacji gospodarczej. Po drugie tradycyjna narracja Partii Reform, która odwołuje się przede wszystkim do rozwoju gospodarki i sprzeciwu wobec populistycznych haseł, powoli się wyczerpuje. Na znaczeniu tracą ugrupowania populistyczne – Partia Centrum i Estońska Konserwatywna Partia Ludowa, a w sondażach coraz większy poparcie zdobywają partie głównego nurtu – prawicowa Ojczyzna oraz Partia Socjaldemokratyczna. Ojczyzna od kilku miesięcy w nich prowadzi, zaś lewica bije się o drugą lokatę. Traci na tym Partia Reform, która dotychczas zyskiwała na społecznej i politycznej polaryzacji.

ANEKS

Skład rządu Kristena Michala

Stanowisko	Polityk	Ugrupowanie
premier	Kristen Michal	Partia Reform
minister finansów	Jürgen Ligi	Partia Reform
minister klimatu	Yoko Alender	Partia Reform
minister gospodarki	Erkki Keldo	Partia Reform
minister obrony narodowej	Hanno Pevkur	Partia Reform
minister kultury	Heidy Purga	Partia Reform
minister ochrony socjalnej	Signe Riisalo	Partia Reform
minister spraw wewnętrznych	Lauri Läänemets	Partia Socjaldemokratyczna
minister zdrowia	Riina Sikkut	Partia Socjaldemokratyczna
minister spraw regionalnych i rolnictwa	Piret Hartman	Partia Socjaldemokratyczna
minister infrastruktury	Vladimir Svet	Partia Socjaldemokratyczna
minister spraw zagranicznych	Margus Tsahikna	Estonia 200
minister edukacji i nauki	Kristina Kallas	Estonia 200
minister sprawiedliwości i cyfryzacji	Liisa Pakosta	Estonia 200